ArcticNet
ᐅᑭᐅᖅᑕᖅᑐᒥᒃ ᑐᑭᓯᓂᐊᖃᑎᒌᑦ

www.arcticnet.ulaval.ca

Katillutik Atautchikun Ilisaqtuaqt (IRIS) Silamlu Alanguutaagun Qangmungalu Inuusiq, Ualinirminlu Kitikmeonilu Ilisarniq, Maligaliallu

Ilitchuriyangit unalu Isumagiyaksat

Inuvialuit nunanganilu Kitikmeonilu Nunavutmilu taamna ArcticNet inugiaktunik savaaksuyuq. Sukkuliqa inuillu nunamlu nayuqtangat pitqusiitigun. Suliqa isumagiblugit. Inuit qanuq itilaangit timimingni, silam alanguutaagun, niqitigunlu. Ilitchuriyatik qangiqsiyatik atautchimun makpiraanun iliblugit Inuit nautchiugaksangit. Ukauttauq ArcticNet ilagingitaraluangit taiyauyut (International Polar Year, unalu Arctic Council. Canadamlu angalatchiyingit).

Ilitchuriyangit

Inuit timait qanuq itilaangit: Taamna Inuit Health Survey, Inuit qanuq itilaangit timimingni savaaq Inuvialungnilu Kitikmeonilu inugiatqiyat sigaaqpaktuat. Sigaam puyua inugiaktunun nakuungituq. Inirnirit inuit niqivialungnik nirivaktuat.

Niqitigun: Anguniaqtiruaqtunilu qiqitchiiviruaqtunilu kaaksiurnaittuq. Inirnirit inugiatqiyat niqivialungnik nirivaktuat. Tuktut, iqaluit ingatavik. Aglaan inugiatqiyat niqinik sapiqsaqpaktuat.

Inungnun Piyaquqtailiniq: Siku nayuqtaptingni saaglimun igliqtuq. Tariukkun aulayuni ulurianaqiblugu. Anuri suamamun ilibluni. Uvainatchiaq anuri tikitaliqluni. Silam sujutiksanga nalunaqibluni anguniaqtuni. Tajva aasiin parnatiksat inugiaksiblutik.

Ptqusiptigun: Inukitqiyat uqausiqput atuyuitkaat Inuit qangma. Inugiatqiyat ilurilutik ilisayuittut. Silakput, nunakput, niryutivut inuusiqpullu allanguqpaillutik piqusiptigun nukatpiqanun sapirnaqiyuaq.

Uqsiqiyit, uyarksiuqtit pitqusingit: Tamana savaaq angiglimun aulaniarungnaqtuaq nayuqtaptingni. Aglaan tajva inuit ilisaqpalayuilam savaanilatchungnaqtuat ilurilutik. Umiatigun pulaariaqtaqtuat angiglimun itturaluaq aglaan inuuvingni ikayuqtuksanik palangayuq.

Quyalitiksat savaanun: 1970-mingaaniin nunakput auqimun igliqtuq. Ingatavik Kugluktumi Nunavut. 1950-nin. Tuktuuyaqtuumi tariuq uliqpaktalirman nuna sinaani nungumun igliqtuq.

Niryutitigunlu nayuqtaptingni: Tatchit kuukalu nunami iqaluillu niryutillu nayuqtangat alangamun igliqtut. Nannut ungasiktumun utuqanun natchiit mairulugit. Tingmiluillu tuktuviallu iqaluillu takunaqiblutik. Uukalu iqaluaqalu nayuqpaktainun.

Isumagiyaksat

Ukuat tajva isumagiyaksat inugiaktut ikayuqtigiiklutik sanayaat. Nunataaqtit sivuliuyingit, Canadian Inuit sivulliuyingit, Canadamlu savaktingit, Kitikmeolu sivuhliuyingit. Tajva ukuat isumagiyaksat.

1. Inuuvingni quyalitiksat inungnun inugiaksilugit. Savaatigun ilisarniq, inuusiq iluatun tungaanun, timim qanuq itilaanga, anguniaqtuni ikayuutit, munaqiringniq, niqiniq payukturniq, niqinik sanaiyarniq, silakkun, savaatigun ilisarniq.
2. Inuit sukuliqa ilaupkarlugit silvulliqtillugit sukuliqa. Pitqusiqput malirulugu.
3. Silam alanguuta qaunagilugu. Nautchiurlugu nunam qaangalu iluanilu.
4. Silam alanguutaani sunaliqa nautchiurlugu. Iglutigun, niqitigun, uqsiqiyit savaatigun, maani nayuqtaptingni. Ikayurlugit tamatkuat innilaat savaam tungaanun.

Ashley Gaden